

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av skjutvapenlagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2000 en proposition med förslag till lag om ändring av skjutvapenlagen (RP 110/2000 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Janne Kerkelä och överinspektör Mika Lehtonen, inrikesministeriet
- regeringssekreterare Vilppu Talvitie, jord- och skogsbruksministeriet
- inspektör Ralf Gustafsson, polisinrättningen i Helsingfors härad
- jaktinspektör Raimo Suominen, Forststyrelsen
- militärjuristen Timo Ojala, Huvudstaben
- forskaren Markku Palokangas, Krigsmuseet
- direktör Lauri Haataja, Finlands Jaktmuseum
- ordförande Pehr-Erik Nyman, Asehistorian Liitto ry

- ordförande Matti Kuula, Reserviläisurheiluliitto ry
- medlemmen av miljöutskottet Jorma J. Jussila, Suomen Ampumaurheiluliitto ry
- ordförande Alpo Vehanen, Suomen Ampumaurheiluliitto ry
- utbildningschef Janne Kolehmainen, Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund ry
- hedersordförande Heikki Pohjolainen, Suomen Asehistoriallinen Seura ry
- styrelseledamoten Matti Ingman, Suomen Aseseoppien Yhdistys ry
- ordförande Runo K. Kurko, Urheilu- ja metsästysaseiden ja -tarvikkeiden vastuulliset maahantuojaat ry
- professor Olli Mäenpää.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- justitieministeriet
- försvarsministeriet
- miljöministeriet
- Finnsecurity ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att skjutvapenlagen ändras. Genom den föreslagna lagen genomförs andra fasen av totalreformen av skjutvapenlagstiftningen. Propositionen gäller i första hand ändringar och tillägg med hänsyn till nationella behov. Syftet är att även fortsatt begränsa risken för våld och olycksfall i samband med skjutva-

pen och att förebygga brottslighet med anknytning till skjutvapen.

Utom fysiska personer skall också sammanlutningar och stiftelser kunna få tillstånd att förvärva och inneha skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler. För gas-sprayer föreslås ett enklare och smidigare tillståndsförfarande. Länsstyrelsernas uppgifter fö-

reslås i sin helhet bli överförda till en vapenförvaltningsenhet som inrättas i anslutning till det ministerium som har hand om skjutvapenärenden. Vid inrikesministeriet föreslås en särskild skjutvapensnämnd, som skall ge utlåtanden i vapenärenden.

För näringar i vapenbranschen föreskrivs om tillstånd att bedriva skjutbaneverksamhet i kom-

mersiellt syfte och undervisning i användningen av skjutvapen.

Vapensamlare skall i stället för att ansöka om innehavstillstånd kunna föra ett särskilt register över sitt vapeninnehav.

För att göra tillsynen över skjutvapen som förs in i Finland effektivare skall tullverket vara skyldigt att meddela inrikesministeriet om privat införsel av skjutvapen och vapendelar.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Regeringens proposition omfattar andra fasen av totalreformen av skjutvapenslagstiftningen.

Propositionen avser ett s.k. sammanslutningstillstånd, som innebär att en sammanslutning eller stiftelse som är registrerad i Finland eller som sköter ett offentligt uppdrag kan beviljas tillstånd att förvärva skjutvapen. Sammanslutningen eller stiftelsen skall utse en särskild vapenansvarig, som skall godkännas av polisinrättningen på sammanslutningens hemort.

I lagen föreslås bli föreskrivet om tillstånd för gassprayer, som är en helt ny typ av tillstånd. Gassprayer är mindre farliga än skjutvapen och därför föreslås ett enklare tillståndsförfarande för dem.

Den tredje viktiga nyheten är att de näringar som enligt lagen är tillståndspliktiga utökas med skjutbaneverksamhet i kommersiellt syfte och utbildning i användningen av skjutvapen. Utskottet finner detta vara på sin plats med tanke på den allmänna säkerheten och tillsynen över verksamheten.

Vid inrikesministeriet föreslås en särskild vapenförvaltningsenhet, som skall vara en fristående enhet inom ministeriets polisavdelning. De vapenärenden som nu handhas av länsstyrelserna skall flyttas över på den nya enheten. Den skall medge tillstånd för kommersiell import, export och transport samt överföring till och från Finland av skjutvapen. Vidare skall den ta över uppgiften att meddela näringstillstånd i vapenbranschen.

Det är angeläget att inrätta den föreslagna enheten, menar utskottet, eftersom det bidrar till att samordna tillståndspraxis, ger vissa fördelar i övervakningen och bör kunna snabba på behandlingen av tillståndsansökningar och öka expertisen i vapenbranschen. I anslutning till enheten föreslås en skjutvapennämnd som remissinstans.

Problematiska punkter i propositionen

Totalreformen av vapenlagstiftningen har nu gått in i sin andra fas. Enligt vad utskottet har erfarit upplevs förvaltningen av vapenfrågor som byråkratisk i vissa avseenden.

Utskottet har utrett frågan, bland annat det tyska systemet med samlarpass. I Finland kräver vapensamlare en samlingsplan som skall godkännas av myndigheterna. I planen skall noggrant specificeras vilken typ av vapen samlaren har rätt att förvärva. Utskottet konstaterar att det i samband med nästa fas av vapenlagsreformen bör utredas om vi inte också hos oss kunde införa ett samlarpass.

När det gäller förvärv av skjutvapen för en sammanslutning har det uttalats misstankar om att kravet på att förvärvet skall tas upp till behandling i sammanslutningens organ kan krångla till sammanslutningens verksamhet. Utskottet påpekar att en sammanslutnings organ skall fatta beslut om de vapen som förvärvas och om deras kvalitet och kategori, men utöver upplysningar om hur många vapen som maximalt förvärvas, vapens typ och hur länge beslutet är i kraft behöver det inte specificeras desto vidare.

Den föreslagna skyldigheten att anmäla överlåtelser av skjutvapen eller vapendelar mellan näringsidkare i vapenbranschen har antagits vara onödig och göra systemet tungrovt för näringsidkarna. Utskottet framhåller utifrån erhållen utredning att ändringen är nödvändig för att ett skjutvapens livscykel skall kunna följas upp i vapenregistret. Det faktum att ingen anmälningsskyldighet finns betyder dubbel registrering. Utskottet ser gärna att möjligheterna att inrätta ett klart och enkelt system utreds i förlängningen.

Utskottet påpekar att det i Finland finns gott om vapen som förvaras på olika sätt utan innehavstillstånd. Med hänvisning till sitt uttalande i betänkandet om vapenlagen (FvUB 29/1997 rd) understryker utskottet att överlåtelse av sådana vapen måste ordnas på lämpligt sätt i den tredje fasen av totalreformen. I det sammanhanget bör det utredas hur inlösningen skall kunna finansieras på ett rättvist sätt.

Utskottet uppmärksammar ytterligare att skjutvapen som fungerar med krutgasttryck och sprängämnestryck och gassprayer är skjutvapen enligt skjutvapenlagen. Inte bara skjutvapen utan också en mycket bred uppsättning andra vapen kan innebära en säkerhetsrisk. Enligt lagen om eggvapen räknas dolk, stilet och bajonett, fjäderbatong och knogjärn samt en del andra eggvapen som anges i förordning till farliga eggvapen. Utskottet påpekar att dessa och andra vapen klart bör anges i ordningslagen och lagen om eggvapen i samband med att en ordningslag stiftas.

Utskottet uppmärksammar ytterligare frågan om ett riksomspännande vapenregister. Enligt utredning till utskottet föreslås i detta sammanhang inget register på grund av att det ställer sig så dyrt. Men i den tredje fasen av totalreformen av lagstiftningen bör ett heltäckande nationellt dataregister upprättas, framhåller utskottet.

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget men med vissa tillägg och ändringsförslag.

Detaljmotivering

17 § 10 och 11 punkten. Undantag från tillämpningsområdet.(Nya) Som en teknisk korrigering föreslår utskottet att 17 § 10 och 11 punkten kompletteras med en lämplig hänvisning till internationella fredsbevarande uppdrag och Schengenreglerna.

110 §. Besiktning av skjutvapen och patroner. Utskottet föreslår en ändring av teknisk natur i motsvarighet till gällande praxis, dvs. att förordningen i paragrafen utfärdas av statsrådet.

117 §. Uppvisande av dokument. (Ny) I överensstämmelse med 117 § i gällande skjutvapenlag skall ett tillståndsbevis enligt skjutvapenlagen och ett europeiskt skjutvapenpass samt de skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som innehas med stöd av tillståndsbeviset eller med stöd av sådana tillstånd som antecknats i det europeiska skjutvapenpasset på begäran visas upp för polisen samt för gränsbevaknings- och tullmyndigheterna. Enligt utredning till utskottet bör vissa tjänstemän vid Forststyrelsen som utför jakttillsynsuppgifter få rätt att kräva att skjutvapen, patroner och tillståndsbevis visas upp, om tjänstemännen fått polisbefogenheter för att utföra sina uppgifter. Utskottet anser att ändringsförslaget är viktigt och föreslår därför ett tillägg i 117 §, som inte ingår i propositionen, om att vissa tjänstemän vid Forststyrelsen, som utövar jakttillsyn på statlig mark i Forststyrelsens besittning och som givits polisbefogenheter enligt polislagen, skall ha de rättigheter som nämns i paragrafen.

118 §. Ändringssökande. Enligt propositionen skall besvär redan över vapenförvaltningsenhetens beslut anföras direkt hos högsta förvaltningsdomstolen. Därför föreslår utskottet en sådan ändring i paragrafen att ändring i ett beslut som inrikesministeriet meddelat med stöd av 32—37 och 64 § i denna lag skall anföras hos högsta förvaltningsdomstolen och att besvär över beslut som i övrigt meddelats med stöd av denna lag skall anföras hos förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Lag **om ändring av skjutvapenlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i skjutvapenlagen av den 9 januari 1998 (1/1998) 43 § 1 mom. 8 punkten och 3 mom. samt 114 §,

ändras 1 § 2 mom., 13 § 1 punkten, 14 och 15 §, 17 § 1 mom. 10 och 11 punkten, 18 § 1 mom., 19 § 1 mom. 3 och 6 punkten, 20 § 1 och 2 mom., 21 §, 22 § 1 mom., 25 § 1 mom., 26 § 2 och 3 mom., 27 och 28 §, 39 § 1 och 2 mom., 42 §, 43 § 1 mom. 7 punkten, rubriken för 45 § samt 45 § 3 mom., 50 § 2 mom., 52 § 1 mom., 53 § 1 mom., 54, 57, 61 och 62 §, 65 § 2 mom., 66 § 1 mom. 4 punkten och 3 mom., 68, 69, 70 och 73 §, 74 § 1 mom., 75 §, 76 § 1 mom., 78 §, 80 § 2 och 3 mom., 81 § 1 mom., 85 § 2 mom., 87 § 1 mom. 3 punkten, 89, 90 och 101 §, i 103 § 2 mom. det inledande stycket samt 4 och 5 punkten, 110 § 1 mom., 112 §, 116 § 2 mom., 117 §, 118 § 1, 3 och 4 mom., 119 § 1 mom. 7 punkten och 3 mom., *av dessa lagrum 17 § 10 och 11 punkten sådana de lyder i lag 180/2001*, samt

fogas till 19 § 1 mom. en ny 7 punkt, till lagen nya 35 a, 45 a, 45 b, 55 a—55 c och 59 a §, till 67 § 2 mom. nya 4a- och 4 b-punkter samt till paragrafen ett nytt 3 mom., till lagen en ny 67 a och till 6 kap. en ny 83 a §, till 106 § ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till 110 § ett nytt 4 mom., till lagen nya 112 a och 117 a § samt till 119 § 1 mom. en ny 8 punkt som följer:

1, 13, 14 och 15 §
(Som i RP)

17 § (Ny)

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte

— — — — —
10) överföring till eller från Finland, införsel, utförsel, tillverkning, reparation, modifiering och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till en främmande stats väpnade styrkor, då verksamheten baserar sig på avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (FördrS 65/1997) *eller på något*

annat internationellt fredsbevarande uppdrag eller om tillstånd för verksamheten har beviljats med stöd av territorialövervakningslagen (755/2000),

11) överföring till eller från Finland, införsel, utförsel och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till *behöriga* tjänstemän i stater *som tillämpar Schengenregelverket* och som avses i artiklarna 40 och 41 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan Schengenkonventionen, (*utesl.*) då verksamheten baserar sig på sådan övervakning eller sådant förföljande som avses i nämnda artiklar i Schengenkonventionen.

18—22, 25—28, 35 a, 39, 42, 43, 45, 45 a, 45 b,
50, 52—54, 55 a—c, 57, 59 a, 61, 62, 65—67, 67
a, 68—70, 73—76, 78, 80, 81, 83 a, 85, 87, 89,
90, 101, 103 och 106 §
(Som i RP)

110 §

Besiktning av skjutvapen och patroner

Skjutvapen och patroner som tillverkas, repareras, överförs eller förs in till Finland för försäljning skall besiktas för att konstatera deras säkerhet vid användning innan de saluförs eller annars överläts, så som närmare bestäms genom förordning av statsrådet. Besiktningsskyldigheten gäller inte sådana ur samlarsynpunkt värdefulla skjutvapen och patroner som tillverkas, repareras, överförs eller förs in i Finland för musei- eller samlarändamål.

— — — — —
Inrikesministeriet kan bevilja den som tillverkar eller importerar patroner rätt att använda en besiktningsbeteckning för patroner. Om förutsättningarna för beviljande av rätt att använda besiktningsbeteckning och om återkallelse av den bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

112, 112 a och 116 §
(Som i RP)

117 § (Ny)

Uppvisande av dokument och vapen

Ett tillståndsbevis enligt denna lag och ett europeiskt skjutvapenpass samt de skjutvapen, va-

pendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som innehas med stöd av tillståndsbeviset eller med stöd av sådana tillstånd som antecknats i det europeiska skjutvapenpasset skall på begäran visas upp för polisen (*utesl.*), för gränsbevaknings- och tullmyndigheterna samt för en sådan tjänsteman vid Forststyrelsen som utför tillsynsuppgifter på statens mark i Forststyrelsens besittning och som givits särskilda polisbefogenheter enligt 8 § polislagen (493/1995).

— — — — —
117 a §
(Som i RP)

118 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som inrikesministeriet meddelat med stöd av 32—37 § och 64 § i denna lag får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen samt i andra beslut som meddelats med stöd av denna lag hos förvaltningsdomstolen enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). (Nytt 1 mom.)

— — — — —
(3 och 4 mom. som i RP)

119 §
(Som i RP)

Ikraftträdande

(Som i RP)

FvUB 6/2001 rd — RP 110/2000 rd

Helsingfors den 22 maj 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Pertti Turtiainen /vänst
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Rakel Hiltunen /sd
Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /fkf
Paula Lehtomäki /cent

Hannes Manninen /cent
Kirsi Ojansuu /gröna
Heli Paasio /sd
Aulis Ranta-Muotio /cent
Pekka Ravi /saml
Petri Salo /saml
Kari Urpilainen /sd
Jari Vilén /saml (delvis).

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

biträdande sekreterare Jukka Savola.